

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
Foglalkoztatáspolitikai**

Időszak:

2012. április

Dátum:

2012. május 15.



SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY



SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.



STRATEGOPOLIS
KÖMPÖLTASZTER, TÁRSADALOM- ÉS SZAKPOLITIKAI ELEMZŐ KFT.

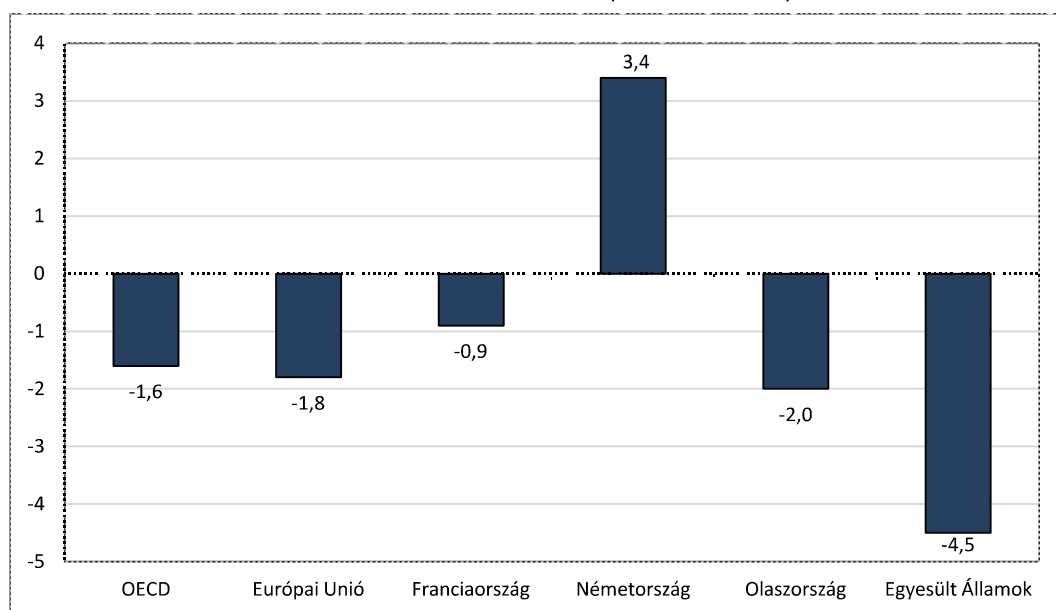
Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Nemzetközi munkaerőpiac

A világ munkaerőpiacain továbbra is a kettősség a legfőbb jellemző. A foglalkoztatást érintő folyamatok áprilisban is ellentétes irányban haladtak Európában és az Egyesült Államokban. Ez a jelenség párhuzamba állítható a két régió gazdasági teljesítményével is, hiszen a reálgazdasági visszaesés második hulláma elérte Európát és ezzel a foglalkoztatási helyzetet is rontotta. Ezzel szemben az észak-amerikai országban a foglalkoztatottság bővült, a konszolidáció folytatódott. Az Európai Unió gazdaságaiban folytatódott a munkaerőpiacon tavasszal elindult negatív tendencia. Ugyanakkor a világ legtöbb országára jellemző maradt a magas munkanélküliség és a jelenlegi gazdasági kihívásokat tekintve a munkaerő-piaci helyzet stabilizálódása, majd tartós javulása csak a jövő évben indulhat meg. Így a kormányzatokra még a közeljövőben is rendkívüli mértékű terheket rónak a foglalkoztatáspolitikai aktív és passzív eszközei egyaránt.

Májusban kerültek publikálásra a 2011 utolsó negyedévére vonatkozó foglalkoztatottsági statisztikák. Az OECD országokban a 15 és 64 év közötti emberek foglalkoztatottsági rátája 64,9 százalékos volt. Ez 1,6 százalékponttal alacsonyabb, mint a válság kitörését megelőző 2008. év második negyedévében. A tavalyi év utolsó negyedévében ezzel az OECD-tagországokban összesen 528 millió embernek volt állása.

1. ÁBRA: A FOGLALKOZTATOTTSÁGI RÁTÁNAK A VÁLTOZÁSA 2008. II. NEGYEDÉVE ÉS 2011. IV. NEGYEDÉVE KÖZÖTT (SZÁZALÉKPONT)



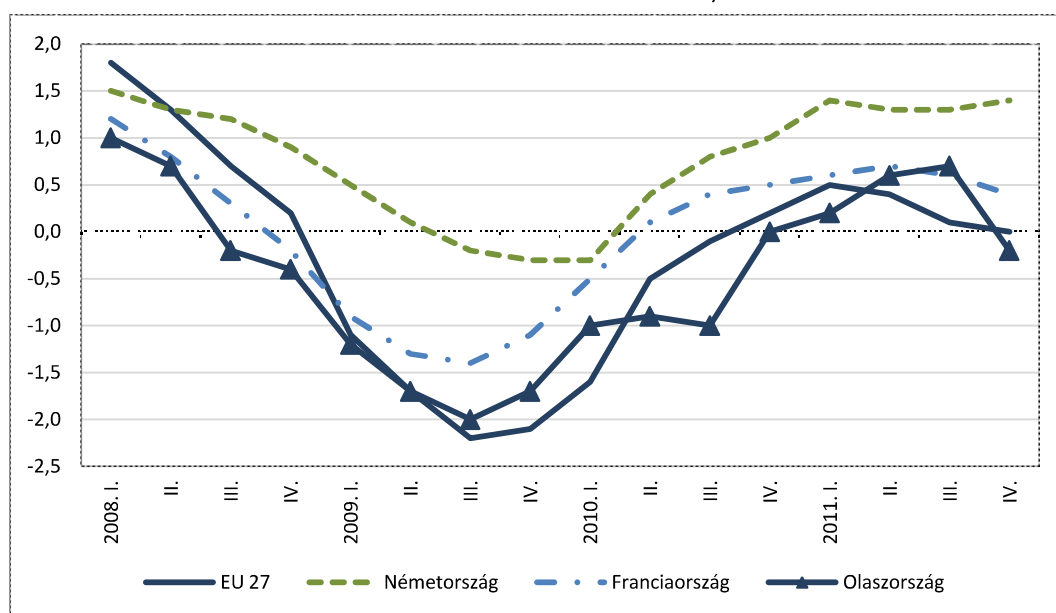
Forrás: OECD

A világ munkaerőpiacaira azonban különbözőképpen hatott a 2009-es recesszió. Míg az Európai Unióban 2008 II. negyedéhez viszonyítva csupán 2 százalékpontot csökkent a foglalkoztatottak aránya, addig az Egyesült Államokban a mutató 4,5, míg a válsággal leginkább sújtott országokban (Görögország, Írország, Spanyolország) 8 százalékpontos zuhanását regisztrálták. Ezzel szemben az OECD tagok között csupán három olyan országot találhatunk, amelyek a válság kitörését követően sikeresen konszolidálták a munkaerőpiacot: Chile, Németország és Törökország esetében a válsághoz képest jelentősen emelkedett a foglalkoztatottsági ráta, átlagosan 3,8 százalékponttal.

Az Eurostat szintén nyilvánosságra hozta a 2011 negyedik negyedévére vonatkozó foglalkoztatottsági statisztikákat. Az Európai Unió esetében a foglalkoztatottak számának év/év alapú növekedése 0 százalékos volt, vagyis gyakorlatilag elhanyagolható mértékben változott. Az euróövezet esetében azonban 0,2 százalékkal csökkent az állással rendelkezők száma. Legutóbb 2010 harmadik negyedében regisztrálták a foglalkoztatottak számának csökkenését. Az összesített statisztikák azonban elfedik az unió tagországai között fennálló jelentős különbségeket. A két legnagyobb gazdaságban – Németországban és Franciaországban – még a tavalyi év utolsó negyedében is a foglalkoztatottak számának bővülését regisztrálták. Bár a növekedés üteme már lassult a korábbi negyedekhez képest, még mindig a Baltikum mutatta fel a leggyorsabb ütemű bővülést: Lettországon 3,9, Észtországban 4,8 százalékkal emelkedett a foglalkoztatottak száma.

A foglalkoztatottság alakulását tekintve a legrosszabb helyzetben Görögország, Portugália és Spanyolország vannak. A két ibériai országban átlagosan 3 százalékkal esett vissza az állással rendelkezők száma az előző év azonos időszakához képest, miközben Görögországban már 11 egymást követő negyedében csökkent a mutató, legutóbb 8,5 százalékkal.

2. ÁBRA: A FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA (SZÁZALÉK, AZ ELŐZŐ ÉV AZONOS IDŐSZAKÁNAK BÁZISÁN)



Forrás: Eurostat

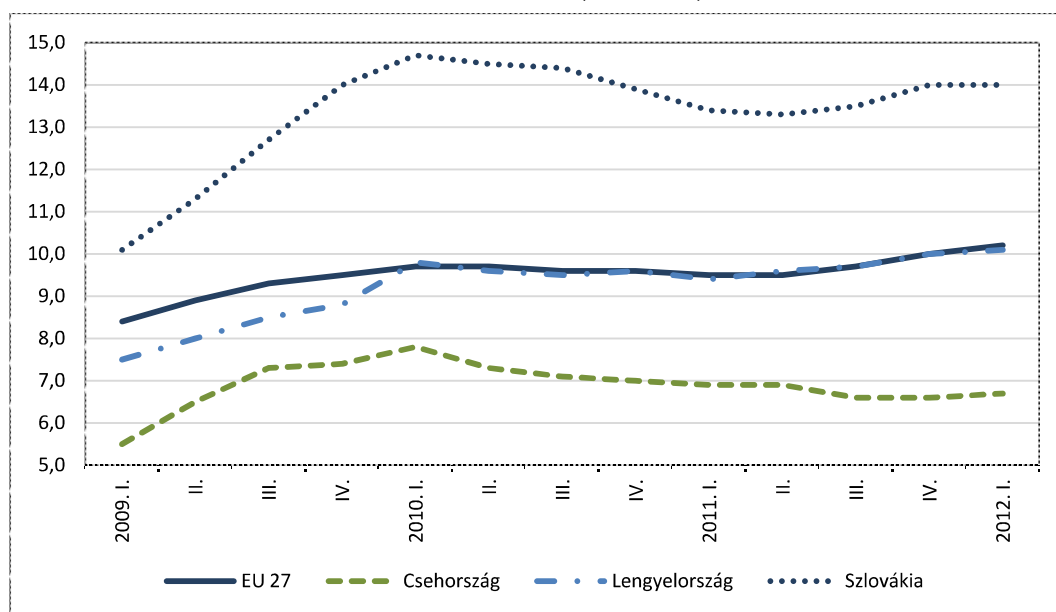
A szezonálisan kiigazított adatok alapján a munkanélküliség az Eurostat legfrissebb jelentése szerint az euróövezetben 2012 márciusában 10,9 százalékos volt, ami 1 százalékponttal haladja meg az egy évvel korábban regisztrált rátát. Az Európai Unió 27 tagországában a munkanélküliségi mutató 10,2 százalékon állt márciusban, szemben az egy évvel korábbi 9,4 százalékkal. Az Európai Unió egészében ezzel közel 24,8 millió fő volt állás nélkül a márciusi adatok szerint, amely 193 ezerrel haladja meg a februári statisztikát. Az unión belüli jelentős eltérések a foglalkoztatottsági mutatók mellett a munkanélküliségi adatokban is megfigyelhetők: miközben Ausztriában mindössze 4 százalékos az állástalanok aránya, addig Spanyolországban már 24,1 százalékra emelkedett. Görögországban a februári adatok alapján 21,7 százalékos volt a ráta, ám ez vélhetően azóta jelentősen megemelkedett.

Az egy évvel korábbi időszakhoz viszonyítva összesen nyolc uniós tagországban csökkent a munkanélküliségi mutató, és a többi 19 ország esetében annak emelkedését regisztrálták. A legjobb teljesítményt a Baltikum tudhatja magáénak, mivel a három országban átlagosan 2,6 százalékponttal süllyedt a munkanélküliek aránya. A legnagyobb éves növekményt Görögországban (6,5 százalékpont) és Spanyolországban (3,3 százalékpont) regisztrálták.

A munkaerő-piaci folyamatok az elmúlt hónapok során némileg összhangba kerültek a régiós országokban. A foglalkoztatottak számának legalább négy negyedéve tartó folyamatos emelkedése két visegrádi országban is lelassult 2011 negyedik negyedévében. Lengyelország

képezi az egyetlen kivételt, ahol kis mértékben újból gyorsulni tudott a foglalkoztatottság bővülés rátája: a tavalyi év III. negyedévében 0,4 százalékos növekedést regisztráltak, míg az utolsó negyedévben már 0,6 százalékot. A legalacsonyabb növekedést Csehország esetében mérték, ahol mindössze 0,1 százalékkal emelkedett a foglalkoztatottság az előző év azonos időszakához képest. Szlovákiában 0,9 százalékkal emelkedett a foglalkoztatottak száma és ezzel a régió legjobbját volt.

3. ÁBRA: AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS A VISEGRÁDI HÁRMAK MUNKANÉLKÜLSÉGI RÁTÁJA SZEZONÁLISAN
IGAZÍTVA (SZÁZALÉK)



Forrás: Eurostat

A munkanélküliség tekintetében az elmúlt hónapok során nem változott jelentősen az év eleji kép. Csehországban 2012 első három hónapjában 6,7–6,8 százalék között ingadozott a munkanélküliségi ráta. Ezzel a csehek állnak a legjobban a régióban és 2010. első negyedéve óta lényegében folyamatosnak tekinthető a munkaerőpiac enyhe javulása. A régióban Szlovákia maradt a sereghajtó, mivel még mindig 13,9 százalékos volt az állás nélkül lévők aránya márciusban. Legutóbb tavaly októberben állt ilyen alacsonyan a mutató, de a negyedéves átlagos adatokat tekintve nem történt változás: a tavalyi utolsó és az idei első negyedévben is 14 százalékos volt a munkanélküliségi ráta. Lengyelországban január és március között stabilan 10,1 százalék maradt a mutató, amely így továbbra is historikusan magas szinten tartózkodik. 2010 eleje óta gyakorlatilag együtt mozog az uniós és a lengyelországi statisztika.

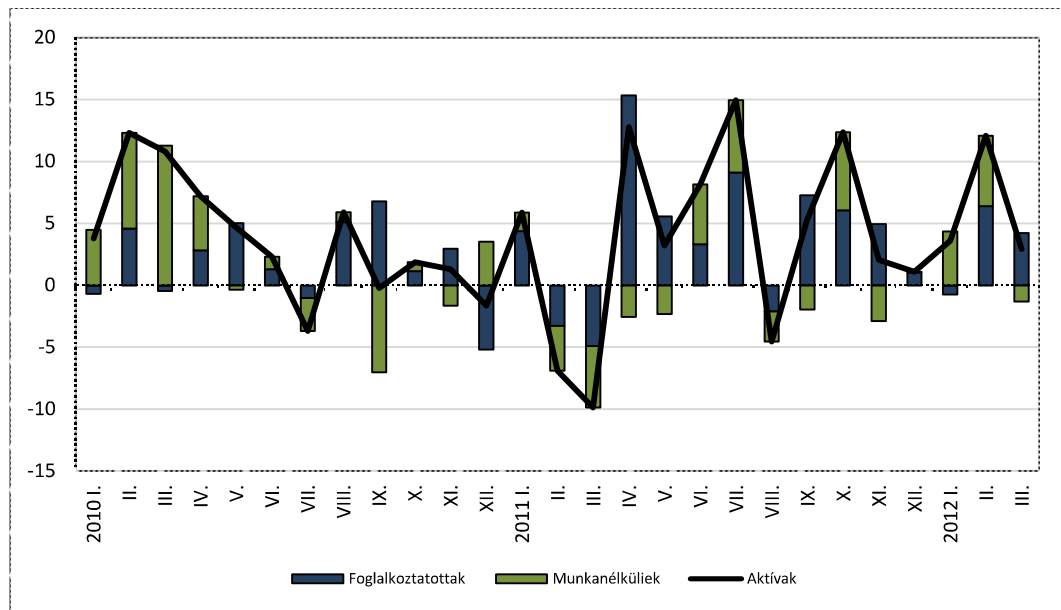
Az Egyesült Államok statisztikai hivatalának legfrissebb jelentése szerint 2012 áprilisában a szezonálisan igazított munkanélküliségi ráta folytatta csökkenését és jelenleg 8,1 százalékon áll. A mutató az egy évvel korábbihoz képest közel 1 százalékponttal alacsonyabb. 2011 és 2012 áprilisa között 1,3 millió fővel csökkent az állástalanok száma, amely csoport jelenleg 12,5 millió főt számlál. A hosszú távú munkanélküliek, vagyis a 27 vagy annál több hete állás nélkül lévők száma is folyamatosan csökken: az áprilisi statisztika szerint 5,1 millióan vannak, számuk az egy évvel korábbihoz képest 760 ezer fővel kevesebb.

A munkaerő iránti kereslet emelkedett az Egyesült Államokban, azonban a bővülés üteme hónapok óta csökken. Miközben az év első két hónapjában közel 250 ezer fővel nőtt a foglalkoztatottak száma, addigra márciusban csak 154 ezer fő volt a növekmény és áprilisra 115 ezer nőtt a foglalkoztatottság az előző hónaphoz képest. Az előző év azonos időszakához viszonyítva 1,4 százalékkal nőtt az állást betöltők száma. A privát szférában 130 ezer fővel többen dolgoztak, mint egy hónappal korábban. A növekedéséhez elsősorban a kiskereskedelmi, az üzleti szolgáltatások és az egészségügyi ágazat járultak hozzá. Az állami alkalmazottak száma tovább folytatta csökkenését, és az előző hónaphoz képest újabb 15 ezer fővel karcsúsodott a szféra áprilisban. Éves szinten ez 1 százalékos állománylépítést jelent.

Magyar munkaerőpiac

Kedvező jelek voltak 2012 márciusában a magyar munkaerőpiacon. A munkaerő kereslet növekedése már két hónapja tart. Februárról márciusra 4200 fővel nőtt a foglalkoztatottak száma a szezonálisan kiigazított adatok alapján. Ez valószínűleg nem a versenyszféra munkakeresletének növekedésére utal, hanem a közfoglalkoztatottak számának átlagosnál nagyobb növekedése járul hozzá a statisztikák javulásához. Három hónap után a munkanélküliség is újra csökkenni tudott az év harmadik hónapjában. Ez szintén a támogatott álláshelyek betöltésével lehet összefüggésben, mivel az előző hónapban a szokásosnál nagyobb mértékben csökkent a regisztrált állástalanok száma a közfoglalkoztatás átalakítása miatt. Ez meglátszódhatott a munkaerő felmérés adatain is, mivel a munkanélküliek száma 1,3 ezer fővel csökkent, amely így 11,1 százalékos, szezonálisan kiigazított munkanélküliségi rátát eredményezett.

4. ÁBRA: AZ AKTIVÁS, FOGLALKOZTATOTTSÁG ÉS MUNKANÉLKÜLISÉG NEGYEDÉVES VÁLTOZÁSA (SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTOTT, EZER FŐ)



Forrás: KSH, Századvég-számítás

Az aktívák száma hetedik hónapja folyamatosan bővül, ami kormányzat aktivitásbővítő intézkedéseivel van összefüggésben. 2012 márciusában a 15-74 éves korosztályban 3 ezer fővel bővült a munkakínálat.

2012 első negyedéves előzetes GDP adat jelentősen eltért a várakozásoktól. A negyedéves csökkenés meghaladta az 1 százalékot, amely valószínűleg az ipari teljesítmény romlása miatt következhetett be. Emiatt a versenyszféra munkaerő keresletének javulása nem várható a következő időszakokban, és csak a közmunkaprogramok járulhatnak hozzá a foglalkoztatottság növeléséhez.

Foglalkoztatáspolitikai közvélemény kutatás

Közvélemény kutatásunk fókuszában a magyar lakosság foglalkoztatásról és foglalkoztatáspolitikáról kialakult véleménye és ismeretei álltak. A kérdőíves felmérésben több mint 800 ember válaszait vettük fel áprilisban, és az elemzésben közölt adatok legfeljebb plusz-mínusz 3,6 százalékponttal térhetnek el a mintavételből fakadóan attól az eredménytől, amit az ország összes felnőtt lakosának megkérdezése eredményezett volna.

A válaszadók több mint 56 százaléka nem érzi biztonságban jelenlegi állását, és csak közel 14 százalékuk érzi abszolút állandónak munkahelyét. Ez az eredmény kismértékű romlást mutat februári felmérésünkhöz képest, amikor az előbbi arány 53 százalék körül mozgott. Arra a

kérdésre vonatkozóan, hogy külföldön vállalna-e állást valaki három hónapnál hosszabb időre, a megkérdezettek 44 százaléka felelt igennel. A válaszadók 70 százaléka pedig csak akkor tenné meg ezt a lépést, ha legalább kétszer annyit keresne más országban, mint itthon.

A közfoglalkoztatásról kialakult véleményt és ismereteket több kérdés alapján mértük fel. Arra a kérdésre, hogy hasznosnak tartják-e a közfoglalkoztatás, 74 százalék felet igennel, ami 6 százalékpontos csökkenést jelent a februári felméréshez képest. A második kérdésünk a segélyek, közfoglalkoztatotti bér és minimálbér közötti különbségekre vonatkozott, miszerint munkára ösztönöz-e a lépcsőzetesség az egyes jövedelmi formák, támogatások között. Erre vonatkozóan javult a lakosság megítélése, mivel a februári 45 százalékos egyetértés áprilisban már 50 százalékos volt. A fenti válaszokkal és véleményváltozásokkal kissé ellentétesen csökkent azoknak az aránya (72 százalékról 69 százalékra), akik elvállalnák a közmunkát, ha elveszítenék az állásukat, ez a változás azonban a statisztikai hibahatáron belül van.

Arra a kérdésünkre, hogy mennyi idő alatt találna új munkát, ha elveszítené a jelenlegi munkahelyét, a megkérdezettek optimizmusa nagymértékben csökkent az első felmérésünkhöz képest. A válaszadók 25 százaléka arról nyilatkozott, hogy 3 hónapon belül találna új állást, miközben ez az arány februárban 39 százalék volt. Ez összhangban van azzal, hogy az emberek bizonytalanabbá váltak álláshelyüket illetőleg.

Az új Munka Törvénykönyvének érintettségéről a válaszadók 30 százaléka gondolta úgy, hogy negatívan hat rá, ami jelentős javulás a 40 százalékos februári válaszokhoz képest. Azonban fontos kiemelni azt, hogy a megkérdezettek csupán 2 százaléka érzi úgy, hogy pozitívan hatna rá az új szabályozás.

Széll Kálmán Terv 2.0

Magyarország Kormánya idén áprilisban is elküldte az Európai Bizottság számára az esedékes konvergenciaprogramot, amely magában foglalta a Széll Kálmán 2.0-t. A mostani fejezetben áttekintjük a tavalyi évben kitűzött célokat, az eddig megvalósításra került terveket és a további lépéseket.

A 2011-es és 2012-es konvergencia- és reform programban is az Európa 2020 célkitűzései álltak a középpontban. A munkaerőpiacot érintő legfontosabb feladat a foglalkoztatottság növelése. Az Európai Bizottság szándéka, hogy 2020-ig az Európai Unióban a 20-64 éves korosztályon belül a foglalkoztatottak aránya elérje a 75 százalékot. Jelenleg 70 százalék körül mozog a ráta az EU-27 tagállamaiban. Hazánkban az egyik legalacsonyabb a maga 61 százalékaival. A Kormány a Nemzeti Reform Programban meghirdetett intézkedéseket, terveket ennek a célnak alárendelve készítette el.

A 2011-es Nemzeti Reform Programban a foglalkoztatottság bővülésének hátterében a vállalatok jövedelmezőségének fokozatos helyreállása, valamint a Széll Kálmán Tervben is említett Nemzeti Közfoglalkoztatási Program állt. Az „Út a munkához” program folytatását célzó aktív foglalkoztatáspolitikai eszköz átalakítását tűzte ki célul a Kormány, ami a támogatások célzottabbá tétele révén állandó megélhetést és versenyképesség-javulást várt az alacsonyabb képzettségűek körében. A programok támogatásait már szélesebb körben lehetett felhasználni, mivel civil egyesületek és vállalkozások is pályázhattak a közmunkaprogramok keretein belül. Ennek elsődleges célja a hosszú távú munkanélküliség csökkentése és az elsődleges munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése. A tervek szerint a közfoglalkoztatást idén 200 ezer főre bővítik, ami a foglalkoztatás növekedésének nagy részét tenné ki. A tavalyi átlagos létszám a programban közel 57 ezer fő volt havonta, de az idei évben elmaradhat ettől a közfoglalkoztatásban részt vevők száma. A programok csak akkor tekinthetők hasznosnak, ha átmeneti megoldást jelentenek a régóta állás nélkül lévők részére, és lefutasukat követően képesek a versenyszférában elhelyezkedni.

Az új reform programban továbbra is hangsúlyozza a Kormány a közfoglalkoztatás jelentőségét. Ennek érdekében, az Európai Bizottság ajánlásának megfelelően erősítenék a képzési programokat a közfoglalkoztatottak körében, valamint új elemként jelennek meg a közhasznú kölcsönzők és a közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzés. Ennek a célja, hogy segítse a programban résztvevőket visszatérni az elsődleges munkaerőpiacra.

A munkakínálatot a szociális ellátások átalakításával is megpróbálja erősíteni a Kormány, azzal, hogy egy munkaképes állampolgár által elérhető támogatások összege ne érhesse el a közmunkával szerezhető jövedelem értékét. Ez már megvalósult ebben az évben, így a 2012-es reform programban csak inkább a további lépések, tervek szerepelnek. A már meghozott intézkedésekkel összefüggésben van a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását ösztönző

adókedvezményekkel. Ez azért fontos és lényeges pontja a kormány foglalkoztatáspolitikájának, mivel mostantól a munkanélküliek kevesebb időt tudnak munkakereséssel eltölteni támogatás mellett, így fontos, hogy a versenyszféra munkaerő-kereslete ösztönözve legyen, valamint jobban támogassák a leghátrányosabb helyzetűeket.

A munka törvénykönyve átalakításának egyik elsődleges célja, hogy rugalmasabbá tegye a munkaerőpiacot. Ennek egyik eszköze az atipikus foglalkoztatási formák elterjedését elősegítő jogi környezet, ami megfelel az Európai Unió által megfogalmazott követelményeknek. Ennek keretein belül érdemes kiemelni a már hatályban lévő gyesen és gyeden lévő kismamák részmunkaidős foglalkoztatását elősegítő jogszabályokat. 2012 elején elfogadták az új törvénytervezetet, amely júliusban léphet hatályba. Az új szabályozástól a Kormány azt várja, hogy javul a kisgyermekes szülők foglalkoztatása és a munkaerőpiac rugalmassága. A kismamák munkaerőpiacra történő visszatérése több pontban is szerepel a 2012-es Nemzeti Reform Programban. Ezzel szoros összefüggésben van a bölcsődék fejlesztése, valamint kötelezővé válik részmunkaidőben foglalkoztatni a 3 éven aluli gyermeket nevelő, gyermekgondozási szabadságról visszatérő munkavállalót erre irányuló kérése esetén. Szolgáltatáshiányos településeken élők számára a gyermekek napközbeni ellátásához való hozzáférés lehetősége, új szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtésével, illetve a már működő ellátások infrastrukturális fejlesztése, valamint új férőhelyek létesítése történik meg 2012-ben és a következő években.

A felnőttképzési programokon keresztül a munkavállalók versenyképességének növelését hangsúlyozta a Kormány a 2011-es konvergenciaprogramban. A munkaerőpiacon ma már alapvető elvárás az egész életen át tartó tanulás, mivel a munkavállalók és a munkaadók is csak így tudnak megfelelni a legújabb technológiai követelményeknek. Ennek első lépései között szerepelt az oktatási rendszer átalakítása, annak érdekében, hogy a tanulók és az egyetemi hallgatók megfelelő, a legújabb követelményeknek is eleget tevő tudást sajátítsanak el. Az OKJ-s és szakiskolai képzés felülvizsgálatát és átalakítását elkezdték. A szakképzéshez a jövőben kötelező gyakorlat fog társulni, hogy az oktatás gyakorlatorientáltabb legyen, és a képzést befejező pályakezdők könnyebben el tudjanak helyezkedni a vállalatoknál. Annak érdekében, hogy a szakiskolások piacképes végzettséget kapjanak, egy állandó monitoringhálózat felállítását tervezi a Kormány, hogy visszajelzést kapjon az oktatás színvonaláról és a munkaerő-piaci igényekről. Ennek alapvető feltétele a

rugalmasság, amihez az országos, regionális és helyi tanácsadó központok összehangolt együttműködésére van szükség. A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII törvény növeli a gazdasági kamarák szerepét és felelősségét a képzés gyakorlati megvalósításában. Megváltozik a szakmai vizsgáztatás rendszere, és más fontos rendszerelemek fejlesztésére is sor kerül. 2012-ben ezek részletszabályozására, a rendszer bevezetésére kerül sor. 2012 és 2013 folyamán megjelennek az új szakképzési törvény végrehajtási rendeletei, és lezajlik a teljes tartalmi újraszabályozás. Ezek az intézkedések hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a szakiskolából kikerülve gyorsabban el tudjanak helyezkedni a pályakezdők a versenyszférában.

A Kormány számításai szerint az említett intézkedések pozitívan hatnak a munkaerő-piaci aktivitásra és a gazdaság kifehéritésére, azonban felhívja a figyelmet arra is, hogy ez azonnal nem lesz érezhető a foglalkoztatottság növekedésében. A gazdasági válság következtében kialakult laza munkapiac ugyanis csak lassan, a gazdaság más részeihez képest késve állhat helyre, így akár az is elképzelhető, hogy rövid távon a munkanélküliek száma növekedhet az új szabályozások nettó hatásaként.

A foglalkoztatáspolitikai intézkedések egyik súlypontja a munkaerő-kínálat növelése. Ennek érdekében csökkentették az összes szociális támogatás reálértékét, és sok esetben a jogosultsági időszak is szűkült. A munkaerő iránti keresletet, illetve a munkaerőpiac rugalmasságát a munkavállalói jogok csökkentésével igyekeznek növelni a Kormány. Valamint a rokkanttá nyilvánítás szigorítása is megtörtént, amelynek felülvizsgálata tovább folytatódik ebben az évben. Ezzel az intézkedéssel párhuzamosan a korhatár előtti nyugdíjba vonulás lehetőségének megszüntetése is folyamatosan zajlik. Az elindított szabályozás folytatásaként 2012-ben az egészségkárosító munkakörökben dolgozók korkedvezményes rendszerének átalakítását végezi el a Kormány, amely már nem része a nyugdíjrendszernek.

A 2011-es Széll Kálmán tervben két munkaerő-keresletet ösztönző intézkedés, konkrét pályázati felhívás szerepelt. A tervezett pályázati kiírások megjelentek, a vállalkozások 2012. végéig jelentkezhetnek az évről-évre megjelenő felhívásokra. A rendkívül népszerű Komplex technológia fejlesztés és foglalkoztatás támogatására évente 15 milliárd forint áll rendelkezésre, míg a mikro- kis- és középvállalkozások munkahely-teremtési képességének támogatása 9 Milliárd forintból valósulhat meg 2012-ben. A technológia fejlesztésére

meghirdetett pályázatot áprilisban - a jelentkezők magas számára, a keret kimerülésére hivatkozva - már fel is függesztették.

Kérdés, hogy a pályázati forrásokból finanszírozott, beruházás-ösztönző fejlesztések mennyiben elégítenek ki valós piaci igényekre alapozott bővítési igényeket és mennyiben bizonyulnak tartós munkahely-teremtő intézkedéseknek.

A Széll Kálmán terv 2.0 munkahely-teremtési intézkedés-csomagja - a fentieken kívül - egy elemmel, a Nemzeti Foglalkoztatási Alap forrásából finanszírozott, foglalkoztatott létszám-növelést támogató pályázattal bővült. A tenderre 10 Milliárd forint áll rendelkezésre. Ahogy korábban úgy most is inkább az intézkedés munkahely-megtartó, mint foglalkoztatás növelő hatása érvényesülhet.

1. TÁBLÁZAT: A 2011-ES ÉS 2012-ES SZÉL KÁLMÁN TERV ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Intézkedés, célkitűzés		Széll Kálmán 2011	Hol tartunk 2012-ben?	Széll Kálmán 2.0
Európa 2020		Foglalkoztatottak aránya (20-64 éves korosztályban) 2020-ig érje el a 75 százalékot.	Jelenleg a foglalkoztatottak aránya 61 százalék.	Továbbra is 75 százalék a cél.
Közfoglalkoztatás		Új közmunkaprogram kialakítása: A program alapelve, hogy a munkaerőpiacról – átmenetileg vagy tartósan – kiszorult, azon munkaképes személyek, akinek más munkalehetőséget nem tud felkínálni a munkaügyi központ, közmunka keretében szociális ellátás helyett munkajövedelemhez jussanak. Ennek érdekében minden, állástalanoknak járó ellátásban részesülő, de munkaképes személynek legalább napi 4 órát a számára felajánlott közfoglalkoztatásban kell munkát végeznie. Amennyiben ezt nem teljesíti, vagy ez a lehetőség nem biztosított, úgy a részére biztosított szociális juttatások nem érhetik el azt az összeget, mint amelyet a közfoglalkoztatással megkereshetett volna.	A közfoglalkoztatás 2012-ben ismét átalakult. A rövid, 4 órás foglalkoztatás megszűnt, és már csak minimum 6 órás munkavégzés lehet, ami kiszámíthatóbb jövedelemforrást biztosít a programban résztvevőknek. A foglalkoztatást helyettesítő támogatás mértéke nem éri el a közmunkával megszerezhető minimálbért. A Start program költségvetése bővült.	A közfoglalkoztatási programok három nagy csoportra bonthatók: országos, minta és hosszú távú közfoglalkoztatási programok (elnevezés alapján még léteznek kisebb programok is, de azok elhanyagolhatóak). Az országos közfoglalkoztatási programok a mindenkori munkaerő-piaci helyzet, az esetleges „vis maior” helyzetek kezelésére, több ágazatot átfogóan indulnak: ár-és belvízvédelemre, a közutak, vasutak, az erdőterületek karbantartása. A közfoglalkoztatás rendszerében új elemként jelennek meg a közhasznú kölcsönzők és a közfoglalkoztatásra irányuló munkaerő-kölcsönzés. A közhasznú kölcsönző legalább 60 napra létesít közfoglalkoztatásra irányuló jogviszonyt a közfoglalkoztatottal, amely más közfoglalkoztatóhoz történő munkaerő-kölcsönzés céljára jön létre. A mezőgazdasági projekteken belül a résztvevők képzésben részesülnek:

Intézkedés, célkitűzés		Széll Kálmán 2011	Hol tartunk 2012-ben?	Széll Kálmán 2.0
		tanulhatnak állattartást, növénytermesztést és tartósítást. A mezőgazdasági képzés szervezése a hagyományos képzés-szervezési formától eltérően, a résztvevők munkatapasztalatára épülő, gyakorlat-orientált módon történik meg. A képzési program és az alkalmazott módszerek igazodnak a célcsoport speciális igényeihez (alapfokú iskolai végzettség hiányában is elsajátítható tananyag, szövegértési nehézségekkel küzdők által is használható tankönyv, gyakorlatban szerzett munkatapasztalatra épülő elméleti oktatás).		
Öregségi nyugdíjkorhatár alatti nyugdíjba vonulás lehetőségének megszüntetése		Azon foglalkozási csoportok esetében, amelyek eddig előnyösebb nyugdíjazási szabályokat élveztek, a Kormány új életpályamodelleket fog kialakítani, amelyek más eszközökkel – nem a korai nyugdíjazással – veszik figyelembe az elvégzett munka különböző sajátosságait.	A korhatár előtti nyugdíjba vonulás szabályozása folyamatban van.	Az elindított intézkedés folytatásaként 2012-ben az egészségkárosító munkakörökben dolgozókorkedvezményes rendszerének átalakítását végezi el a Kormány, amely már nem része a nyugdíjrendszernek. A nyugdíjrendszerben kialakítják az egyéni számlavezetést, és az egyéni várománynyilvántartást.
Rokkantá nyilvántás szabályainak felülvizsgálata		Az egészségkárosodáson alapuló ellátásokban részesülők egy részének egészségi állapota lehetővé teszi, hogy megélhetését azonnal, vagy egy átmeneti rehabilitációs időszak után	A felülvizsgálat folyamatosan zajlik. Az eddig nyilvántartásban lévő felülvizsgálati kérelmét már le kellett adni, ezután történik meg az orvosi vizsgálat.	A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCL. törvény alapján elkészülnek a végrehajtási rendeletek 2012. év első

Intézkedés, célkitűzés		Széll Kálmán 2011	Hol tartunk 2012-ben?	Széll Kálmán 2.0
		keresőtevékenységgel biztosítsa. Ezért a Kormány célja, hogy az egészségkárosodott, de ténylegesen munkavégzésre (bizonyos munkakörök ellátására) képes aktív korúak a munkaerőpiacon maradjanak. A felülvizsgálat keretében szükséges az ellátási kategóriák számának csökkentése, átláthatóságának biztosítása, valamint a foglalkoztathatósági szempontok markánsabb érvényesítése.		felében. A végrehajtás során a rokkantsági nyugdíjrendszer átalakítása, a rokkantsági nyugdíjasok eddigi társadalombiztosítási alapú ellátásának táppénzszerű ellátása történő átalakítása.
Szociális segélyezés rendszerének átalakítása		A szociális segélyezés rendszerének átalakítása annak érdekében, hogy erősödjön a munkára ösztönzés elve. Ezzel összefüggésben az új közfoglalkoztatási rendszer is átalakul, amelynek célja, hogy a segély helyett elsősorban munkalehetőséget kínáljon a tartósan nem foglalkoztatottak számára, különösen az ország hátrányos helyzetű térségeiben. Másrészt a családok által igénybe vehető segélyek és támogatások összege maximalásra kerül annak érdekében, hogy a különböző ellátásokból származó jövedelem ne haladhassa meg a közfoglalkoztatásból származó munkajövedelmet. A foglalkoztatható aktív korúak kezelése a szociális ellátórendszer helyett teljes	Az álláskeresési támogatásra vonatkozó jogosultság 180 napról 90 napra csökkent 2012-ben, és a segély összege is csökkent reálértéken. A rendelkezésre állási támogatás megszűnt, és 2012-től foglalkoztatást helyettesítő támogatás jár helyette, aminek maximális összege szintén csökkent. A segélyre való jogosultság is szigorodott. Így a különböző ellátásokból származó jövedelmek nem haladják meg a közfoglalkoztatásból származó munkajövedelmet.	

Intézkedés, célkitűzés	Széll Kálmán 2011	Hol tartunk 2012-ben?	Széll Kálmán 2.0
	egészen a foglalkoztatáspolitikai eszközökkel történik. Bővül a feltételekhez kötött segélyezés köre. Létrejön a közfoglalkoztatási nyilvántartás, amelyben az eljáró hatóság a szociális ellátásra jogosultság feltételeinek vizsgálata során ellenőrzi az együttműködési kötelezettség teljesítését, a közfoglalkoztatásban való részvételt.		
A munkaerő-piaci részvétel növelése a rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztése és a legális foglalkoztatás ösztönzése révén	A Munka Törvénykönyvében foglalt szabályok (munkaszervezési formák, szabadság kiadására vonatkozó szabályok, munkaidőkeret, munkaerő-kölcsönzés szabályai, a gyes-ről való visszatérés tervezhetőségét megkönnyítő szabályok, próbaidőre vonatkozó szabályok) felülvizsgálata. 2011. január 1-jétől a 7%-os járulékkedvezmény vehető igénybe azon munkavállalók után, akik GYES-ről/GYET-ről visszatérve korábbi munkáltatójuknál részmunkaidőben helyezkednek el. A GYES-ről/GYET-ről visszatérő munkavállaló mellett az öt távolléte alatt helyettesítő munkavállaló is kedvezményezett.	A Munka Törvénykönyve elfogadásra került, és még idén júliusban életbe is lép, amelyben az atipikus foglalkoztatási formák jogi háttérét megalapozták. A GYES-ről/GYET-ről visszatérők részmunkaidős foglalkoztatása esetén járó járulékkedvezmények továbbra is járnak. 2012. január 1-jétől a korábbi START Plusz és START Extra programokat felváltja a START Bónusz program, melynek keretében a legalább 3 hónapja folyamatosan nyilvántartott álláskeresők illetve a GYES/GYED/GYET/ápolási díj igénybevételeit követően (vagy GYES mellett) a munkaerő-piacra visszatérők foglalkoztatása esetén a munkáltatók egy évig szociális hozzájárulási adó-kedvezményben részesülhetnek.	

Intézkedés, célkitűzés	Széll Kálmán 2011	Hol tartunk 2012-ben?	Széll Kálmán 2.0
A szakképzési rendszer fejlesztése, munkaerő-piaci relevanciájának erősítése	A szakmai képzés megújítása igényli a gyakorlati képzési idő jelentős növelését és azt, hogy a fiatalok a szakiskola 9. évfolyamán megkezdhessék a választott szakképesítés szakmai kompetenciáinak elsajátítását. A kiépített pályakövetési rendszer működtetésének jogi szabályozását követően országosan egységes módszertan alapján elemezhető a szakképesítést szerzők pályájának alakulása, a tanultak hasznosíthatósága, a kilépők szakmai tudására, és ezek munkáltatói megítélése.	Növelték a gazdasági kamarák szerepét és felelősségét a képzés gyakorlati megvalósításában. Az új szakképzési törvény elkészült és már a 2013/14-es tanévben életbe is lép.	2012 és 2013 folyamán megjelennek az új szakképzési törvény végrehajtási rendeletei, és lezajlik a teljes tartalmi újraszabályozás. Az uniós támogatási programok ezen intézkedések megvalósulását fogják szolgálni, kapcsolódni fognak az egyes konkrét rendszerelemek átalakításához.
KKV-k munkahelyteremtő beruházásait támogató központi pályázati program hazai forrásból	Az intézkedés közvetlen célja új munkahelyek létrehozását eredményező beruházások támogatása a mikro-, kis- és középvállalkozásoknál. Az intézkedés közvetett célja az ország gazdasági, társadalmi, infrastrukturális és munkaerő-piaci szempontból kedvezőtlen helyzetű térségeiben történő munkahelyteremtés támogatása, a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásának elősegítése	Az NFA-ból újra meghirdetésre kerül a kkv-k munkahelyteremtő beruházásait támogató központi pályázati program, melyre az elmúlt évi kiemelkedő érdeklődés miatt 2012-ben az előző évi keretösszeg kétszerese, 10 milliárd Ft áll a pályázók rendelkezésére. Az NGM pályázati programja alapján a KKV-k részesülhetnek vissza nem térítendő támogatásban. Az alaptámogatáson kívül kiegészítő támogatások adhatók hátrányos helyzetűek foglalkoztatásához.	Az NFA-ból újra meghirdetésre kerül a kkv-k munkahelyteremtő beruházásait támogató központi pályázati program, melyre az elmúlt évi kiemelkedő érdeklődés miatt 2012-ben az előző évi keretösszeg kétszerese, 10 milliárd Ft áll a pályázók rendelkezésére. Az NGM pályázati programja alapján a KKV-k részesülhetnek vissza nem térítendő támogatásban. Az alaptámogatáson kívül kiegészítő támogatások adhatók hátrányos helyzetűek foglalkoztatásához.

Nemzeti Foglalkoztatási Alap 2012

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap kiadási része jelentősen átalakult a 2011-es Munkaerő-piaci Alaphoz képest. Az aktív támogatásokra szánt összegek kevésbé változtak, azonban a passzív ellátásokra lényegesen kevesebbet tervezett a kormány, elsősorban az álláskeresői járadék folyósítási idejének lerövidülése miatt.

Bevételi oldalról az előirányzat 28 százaléka teljesült eddig az első három hónap alatt. A szakképzési hozzájárulásból befolyt összegek meghaladják az időarányos szintet, hiszen már a teljes évre tervezett összeg 36 százaléka befolyt az államkasszába. A többi bevételi forrás nem közvetlenül a Nemzeti Foglalkoztatási Alapba folyik be, így azok évközi értékelése nehézkes. A három hónap alatt összesen 95,3 milliárd forint bevétel teljesült a teljes évre tervezett 341 milliárdból.

2. TÁBLÁZAT: A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP BEVÉTELEI AZ ÉV ELSŐ KÉT HÓNAPJÁBAN

Bevételek	módosított előirányzat	III. hó	teljesítés I-III. hó	teljesítés %-a
Járulékbevételek és hozzájárulások	246 230,0	23 036,5	74 049,7	30,1
- egészségbizt. és munkaerőpiaci járulék NFA-t megill. hányada	119 900,0	9 808,3	36 266,8	30,2
- szociális hozzájárulási adó NFA-t megillető hányada	73 630,0	5 884,0	11 298,3	15,3
- szakképzési hozzájárulás	52 700,0	7 344,2	26 484,6	50,3
Költségvetési támogatás	50 000,0	5 000,0	13 000,0	26,0
Egyéb bevételek	2 830,0	256,9	410,0	14,5
- területi egyéb bevétel	830,0	34,5	91,7	11,0
- központi egyéb bevétel	1 000,0	222,4	318,4	31,8
- szakképzési és felnőttképzési egyéb bevétel	1 000,0	0,0	0,0	0,0
Bérgarancia támogatás törlesztése	1 000,0	31,9	134,5	13,5
TÁMOP intézkedések bevételei	41 065,2	1 808,2	2 359,6	5,7
Követelés elengedés bevétele (technikai)	0,0	0,0	0,0	-
Be nem azonosított bevétel	0,0	540,3	5 298,1	-
Költségvetés szerinti bevételek	341 125,2	30 673,8	95 251,9	27,9
Függő tételek	0,0	5,7	56,5	-
Összes bevétel	341 125,2	30 679,5	95 308,5	27,9

Forrás: Magyar Államkincstár

A kiadási oldali tételek többet elárulnak a foglalkoztatáspolitikai eszközökről, mint a bevételi oldali számok. Aktív támogatások közül a foglalkoztatási és képzési támogatásokra eddig 2,4 milliárd forintot költött az állam, ami az előirányzat teljes évre vonatkozó összegéhez képest

9 százalékos teljesítést jelent. Hasonló képet mutat a szakképzési és felnőttképzési támogatások felhasználása is, amely az év elején még mindig alacsonynak tekinthető. Márciusig bezárólag eddig 3,6 milliárd forintot költöttek ilyen támogatásokra. Ez elsősorban szezonális hatásokkal magyarázható, mivel az év elején még lassan futnak fel a programok.

A passzív kiadásokban teljesen más hatása van a szezonalitásnak. Az álláskeresői ellátásokra az év elején általában többet kell költeni, mint az év további részében. Ez leginkább az idei és a tavalyi évre igaz. Mindkét esztendőben jelentősen befolyásolta a kiadásokat a közfoglalkoztatás átalakítása. 2012 elején jelentősen nőtt a regisztrált álláskeresők száma, mivel megszűnt a rövid időtartamú közfoglalkoztatás, és így sokan elvesztették támogatott státuszukat. Ezután bejelentkezve a munkaügyi központokba, sokan voltak jogosultak álláskeresői és foglalkoztatás helyettesítő támogatásra. Ezért lehetett az, hogy az egész évre tervezett passzív kiadások 38,3 százalékát már kifizették. Az álláskeresői ellátásra jogosultak száma továbbra is magasnak tekinthet, hiszen csak 13,9 százalékkal csökkent márciusban az előző hónaphoz képest. Valamint a szociális ellátásokban is sokan részesülnek, amely tartalmazza a rendszeres szociális segélyben, a rendelkezésre állási támogatásban, a bérpótló juttatásban és a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők számát.

3. TÁBLÁZAT: A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP KIADÁSAI AZ ÉV ELSŐ KÉT HÓNAPJÁBAN

Kiadások	módosított előirányzat	III. hó	teljesítés I-III. hó	teljesítés %-a
Aktív támogatások	31 988,3	737,4	3 217,2	10,1
- foglalkoztatási és képzési támogatások	25 988,3	737,4	2 357,2	9,1
- járulékkedvezmény megtérítés	6 000,0	0,0	860,1	14,3
Szakképzési és felnőttképzési támogatások	23 482,8	2 471,6	3 569,4	15,2
Passzív kiadások	58 700,0	6 572,4	22 466,6	38,3
- álláskeresői ellátások	57 000,0	6 572,4	22 466,6	39,4
- Nyugdíjbiztosítási Alapnak átadás	1 700,0	0,0	0,0	0,0
Bérgarancia kifizetések	6 000,0	518,3	1 259,3	21,0
Működtetési célú kifizetések	300,0	9,8	22,0	7,3
Startmunka-program	132 182,5	11 379,2	29 143,3	22,0
Egyenlegtartási és kockázatkezelési keret	2 000,0	0,0	0,0	0,0
EU-s elő és társfinanszírozás	52 978,7	1 883,9	7 422,6	14,0
- TÁMOP 1.1 Munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások	37 511,7	1 883,9	5 090,5	13,6
- TÁMOP 1.2 Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások	8 500,0	0,0	2 332,2	27,4
- Foglalkoztathatóság és Alkalmazkodóképesség EU-s társfin.	6 967,0	0,0	0,0	0,0
Követelés elengedés kiadása (technikai)	0,0	0,0	0,0	-

Költségvetés szerinti kiadások	307 632,3	23 572,7	67 100,5	21,8
Függő tételek	0,0	-0,6	0,0	-
Összes kiadás	307 632,3	23 572,1	67 100,4	21,8
Összes bevétel	341 125,2	30 679,5	95 308,5	27,9
Egyenlegváltozás	33 492,9	7 107,5	28 208,0	84,2

Forrás: Magyar Államkincstár

Az aktív eszközök közé tartozó közfoglalkoztatás kiadásai az év elején még viszonylag alacsonyak voltak a már említett átalakítások miatt. Az év harmadik hónapjában kisebb összeg került kifizetésre, mint februárban. Ezt több tényező is befolyásolhatta. Valószínűleg kifutottak az előző időszakból bennmaradt közfoglalkoztatottak, akiknek bére magasabb, mint az új programokban foglalkoztatottaké, valamint az állam a bruttó bérek 85 százalékát támogatja ebben az évben. A másik oka pedig az lehet, hogy az eszközvásárlások megtörténhettek az induló programokban, ami szintén csökkenthette a harmadik havi kiadásokat.

A tervezett kiadások 21,8 százalékát, azaz 67,1 milliárd forintot kifizettek az év első három hónapjában. Az egyenleg így 28 milliárd forintos volt.